

Łubin biały

Uwagi ogólne

Łubin biały jest gatunkiem o największych wymaganiach co do stanowiska w porównaniu do dwóch pozostałych gatunków łubinów uprawianych w Polsce. Cechuje się też większym potencjałem plonowania. Średni plon nasion uzyskany w doświadczeniach COBORU w kolejnych sezonach wegetacyjnych wyniósł od 31,7 dt z ha do 39,4 dt z ha. Wegetacja łubinu białego może być nieco dłuższa niż łubinu wąskolistnego i żółtego, szczególnie w północnych rejonach Polski i w warunkach nadmiaru opadów w miesiącach letnich. Produkcja materiału siewnego odmian łubinu białego w ostatnich latach wykazuje tendencję wzrostową, jednak w porównaniu z pozostałymi gatunkami roślin bobowatych grubonasiennych ma marginalne znaczenie. W roku 2024 nasiona kwalifikowane łubinu białego wyprodukowano na powierzchni 280 ha, a w roku 2017 – na zaledwie 17 ha. Wzrost zainteresowania uprawą łubinu białego jest potrzebny, nie tylko z punktu widzenia przynależności do grupy roślin o szczególnych walorach, ale również ze względu na bardzo korzystne cechy jakościowe nasion. Wyniki badań wartości gospodarczej (WGO) wskazuje, że zawartość białka ogólnego w nasionach wynosi średnio 36 % s.m. Mają też one średnio 12% tłuszczu surowego w s.m. czyli prawie dwukrotnie więcej niż nasiona pozostałych gatunków łubinów. Natomiast zawartość włókna surowego w s.m., którego obecność w nasionach nie jest wskazana, wszystkie łubiny mają na poziomie kilkunastu procent s.m.

Przez wiele lat ruch odmianowy w łubinie białym w zasadzie nie istniał, a w Krajowym rejestrze (KR) były jedynie dwie odmiany: Butan (niesamokończąca) i Boros (samokończąca), zarejestrowane wiele lat temu. Wznowienie badań WGO miało miejsce w roku 2021, i zgłoszono do KR nowe odmiany z dwóch różnych krajowych firm hodowlanych. Z kolei począwszy od roku 2023 zakres badań rozszerzono o doświadczenia porejestrane. W ostatnich latach wpisano do KR trzy nowe odmiany o niesamokończącym typie wzrostu, z których najnowszą jest SM Bolid.

W województwie świętokrzyskim doświadczenie z łubinem białym przeprowadzane było w SDOO Słupia oraz ŚODR Modliszewice. Jest to doświadczenie jednoczynnikowe trzy powtórzeniowe liczące 4 odmiany. Opracowanie zostało wzbogacone o dane z doświadczenia zlokalizowanego w województwie dolnośląskim (ZDOO Tarnów) w celu poszerzenia charakterystyki testowanych odmian. Ze względu na rosnące zainteresowanie tym gatunkiem w terenie, postanowiono zamieścić informacje o wynikach przeprowadzonych badań w niniejszym opracowaniu.

Wyniki uzyskane z doświadczeń PDO z łubinem białym posłużyły do utworzenia dla tego gatunku Listy Odmian Zalecanych (LOZ) w naszym województwie. W 2026 roku liczy 3 odmiany.

Wyniki doświadczeń

W roku 2025 średni plon wzorca dla miejscowości wyniósł **38,8 dt/ha**. Najwyżej zaplonowały odmiany w SDOO Słupia. Niewiele niższe plony uzyskano w ZDOO Tarnów. Najniższe plony osiągnięto w ŚODR Modliszewice. Z badanych odmian największym potencjałem plonotwórczym okazały się odmiany: **SM Belter 110 % wzorca** oraz **SM Bolid 103 % wzorca**. Analiza dwuletnich wyników badań wskazuje, że na wyróżnienie zasługuje odmiana **SM Belter**.

W roku 2025 wyleganie roślin przed zbiorem wystąpiło w średnim nasileniu. Odmianą najbardziej podatną na wyleganie w minionym sezonie okazała się - **SM Belter**.

Zdrowotność roślin bardzo dobra. Brak wystąpienia chorób grzybowych w minionym sezonie wegetacyjnym.

Tabela 1. Łubin biały. Odmiany badane. Rok zbioru 2025

Lp	Odmiana	Rok wpisania do Krajowego rejestru	Rok włączenia do LOZ	Kod kraju pochodzenia	Adres jednostki zachowującej odmianę lub w przypadku odmiany zagranicznej – pełnomocnika w Polsce.
	1	2	3	4	5
1	BUTAN	2000	2025	PL	Hodowla Roślin Smolice sp. z o.o.- Grupa IHAR” Smolice146; 63-740 Kobylin
2	KULIG	2023	2025	PL	Poznańska Hodowla Roślin sp. z o.o. ul. Kasztanowa 5; 63-004 Tulce
3	SM BELTER	2024	2026	PL	Hodowla Roślin Smolice sp. z o.o.- Grupa IHAR” Smolice146; 63-740 Kobylin
4	SM BOLID	2025		PL	Hodowla Roślin Smolice sp. z o.o.- Grupa IHAR” Smolice146; 63-740 Kobylin

Tabela 2. Łubin biały. Warunki polowe doświadczeń. Rok zbioru 2025

Punkt doświadczalny	SDOO Słupia	ŚODR Modliszewice	ZDOO Tarnów
Powiat	Jędrzejów	Końskie	Ząbkowice
Kompleks rolniczej przydatności gleby	Pszenny dobry	Zbożowo-pastewny mocny	Pszenny bardzo dobry
Klasa bonitacyjna gleby	III a	III a	III a
pH gleby w KCl	6,1	5,2	6,4
Przedplon	Pszenica ozima	Pszenżyto ozime	Jęczmień jary
Data siewu	28.03.2025	03.04.2025	22.03.2025
Obsada nasion (szt/m ²)	80	80	80
Data zbioru	19.08.2025	21.08.2025	28.08.2025
Nawożenie mineralne - kg/ha			
N (kg/ha)	15	15	14
P ₂ O ₅ (kg/ha)	50	50	45
K ₂ O (kg/ha)	75	75	68
Środki ochrony roślin			
Zaprawa	Nitragina	Nitragina	Nitragina
Herbicyd (na ha)	Boxer 800 EC – 4l	Boxer 800 EC+ Wing P 462,5 EC – 11+2l	Wing P 462,5 EC – 4l
Adiuwant (na ha)	Atpolan Soil Maxx – 0,5l	-	-
Insektycyd (na ha)	Cyperkill Max 500 EC – 0,05l Karate Zeon 050 CS – 0,15l	Inazuma 130 WG – 0,3l Decis Mega 50 EW – 0,15l Cyperkill Max 500 EC – 0,05 l	-

Tabela 3. Łubin biały. Plon ziarna odmian (%wzorca). Rok zbioru 2025

Lp	Odmiana	SDOO Słupia	ŚODR Modliszewice	ZDOO Tarnów
<i>Wzorzec dt z ha</i>		<u>42,2</u>	<u>35,6</u>	<u>38,5</u>
1	BUTAN	91	94	98
2	KULIG	99	94	85
3	SM BELTER	107	111	112
4	SM BOLID	104	101	104

Wzorzec 2025 – wszystkie badane odmiany

Tabela 4. Łubin biały. Plon ziarna odmian (% wzorca). Lata zbioru: 2025, 2024, 2023

Lp	Odmiana	2025	2024	2023	2024-2025	2023-2025
<i>Wzorzec, dt z ha</i>		<u>38,8</u>	<u>28,0</u>	<u>35,4</u>	<u>33,4</u>	<u>34,1</u>
1	BUTAN	94	101	105	97	100
2	KULIG	93	105	105	98	100
3	SM BELTER	110	100	-	106	-
4	SM BOLID	103	-	-	-	-
Liczba doświadczeń		3	3	3	6	9

Wzorzec: 2025,2024,2023 – wszystkie badane odmiany

Tabela 5. Łubin biały. Porażenie odmian przez ważniejsze choroby (odchylenia od wzorca). Lata zbioru 2025, 2023-2025

Lp	Odmiana	Zgorzel naczyniowa		Antraknoza	
		2025	2023-2025	2025	2023-2025
<i>Wzorzec</i>		<u>9,0</u>	<u>8,9</u>	<u>9,0</u>	<u>8,4</u>
1	BUTAN	0,0	0,1	0,0	0,0
2	KULIG	0,0	0,1	0,0	0,1
3	SM BELTER	0,0	-	0,0	-
4	SM BOLID	0,0	-	0,0	-
Liczba doświadczeń		3	7	3	7

Wyniki pochodzą tylko z tych doświadczeń w których dana choroba wystąpiła; wyższa wartość oznacza ocenę korzystniejszą
Wzorzec: w roku 2025,2024, 2023 wszystkie badane odmiany

Tabela 6. Łubin żółty. Ważniejsze właściwości rolniczo-użytkowe odmian (odchylenia od wzorca). Lata zbioru: 2025, 2023-2025

Lp	Odmiana	Wyleganie w fazie końca kwitnienia (skala 9°)		Wyleganie przed zbiorem (skala 9°)		Długość okresu wegetacji (liczba dni)		Wysokość roślin (cm)		Masa 1000 ziaren (g)	
		2025	2023-2025	2025	2023-2025	2025	2023-2025	2025	2023-2025	2025	2023-2025
<i>Wzorzec</i>		<u>8,4</u>	<u>8,2</u>	<u>8,3</u>	<u>8,2</u>	<u>137</u>	<u>124</u>	<u>76</u>	<u>61</u>	<u>279,0</u>	<u>273,3</u>
1	BUTAN	0,3	0,0	0,2	0,0	135	123	-1	0	0,9	4,6
2	KULIG	-0,4	0,1	0,0	0,3	136	123	-3	0	-9,9	-6,0
3	SM BELTER	0,3	-	-0,3	-	138	-	4	-	-5,3	-
4	SM BOLID	-0,1	-	0,2	-	139	-	-1	-	14,3	-
Liczba doświadczeń		1	5	2	6	3	9	3	9	3	9

Wyleganie: wyższa wartość oznacza ocenę korzystniejszą
Wzorzec: w roku 2025,2024, 2023 wszystkie badane odmiany,
Długość okresu wegetacji - liczba dni od siewu do dojrzałości technicznej

Wykaz odmian łubinu białego znajdującego się w Krajowym rejestrze w roku 2025

Lp	Odmiana	Rok rejestracji
niesamokończące		
1	BUTAN	2000
2	KULIG	2023
3	SM BELTER	2024
4	SM BOLID	2025
samokończąca		
5	BOROS	2003

Charakterystyka odmian łubinu białego wpisanego do Krajowego rejestru w roku 2025

Charakterystyki opracowane są przez COBORU w oparciu o wyniki wieloletnie uzyskane na terenie całego kraju.

SM BOLID

Odmiana niesamokończąca, niskoalkaidowa, przeznaczona do uprawy na nasiona paszowe. Plon nasion i białka duży do bardzo dużego. Masa 1000 nasion bardzo mała. Zawartość białka ogólnego i tłuszczu surowego w nasionach średnia, alkaloidów bardzo mała i włókna surowego dość duża. Termin kwitnienia i okres kwitnienia roślin średni. Termin dojrzewania roślin nieznacznie późniejszy od średniego. Rośliny średniej wysokości. Odporność roślin na wyleganie przed zbiorem średnia. Równomierność dojrzewania średnia. Udział roślin zielonych przed zbiorem mały. Odporność na antraknozę – dość mała. Optymalna obsada roślin w uprawie na nasiona około 80 szt./m².

